

שם הכלי: שאלון יחסי משפחה (חלק משאלון מבחן יחסי משפחה מאת Bene & Anthony, 1957)

פותח בשנת: 1957, על ידי: Bene & Anthony (1957)

תורגם לעברית בשנת: 1968 על ידי: פרנקל (1968)

|    |                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----|------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1  | מטרת הכלי        | השאלון נועד לבדוק את תפיסת הטיפול הדיפרנציאלי של ההורים על ידי ילדיהם כפי שבא לידי ביטוי בהגנת היתר של האם, העדפת היתר של האם והעדפת היתר של האב.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 2  | סוג כלי המחקר    | שאלון                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 3  | אוכלוסיית היעד   | אחים לילדים עם פיגור שכלי                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4  | אופי הדיווח      | דיווח עצמי                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 5  | מבנה הכלי        | השאלון במקורו כולל משפטים קצרים המבטאים רגשות כלפי בני המשפחה והעוסקים בשני נושאים עיקריים: התייחסות למערכת היחסים בין כל בני המשפחה, כגון: "אדם זה נחמד"; "לפעמים אני שונא אדם זה"; והתייחסות למערכת היחסים השוררת בין ההורים לבין הילדים החושפת ביעילות רגשות קנאה, תחרות, תחושת קיפוח והעדפת ההורה ילד אחר במשפחה, כגון: "אמא תמיד דואגת שאדם זה לא אוכל מספיק" (הגנת יתר מצד האם); "אבא הכי מפנק אדם זה" (העדפה של האב); "אמא תמיד מוכנה להאמין לדברים רעים אודות אדם זה" (דחייה מצד האם).                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 6  | סוג סולם המדידה  | הנבדקים התבקשו לציין עד כמה הם מסכימים עם ההיגדים בסולם ליקרט הנע בין 1 ("איני מסכים/ה כלל") לבין 4 ("אני מסכים/ה מאוד"). ציון יחסי המשפחה הכללי חושב על ידי מיצוע 30 ההיגדים בשאלון.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 7  | סוג הפריטים בכלי | בשאלון המקורי: התאמת כרטיסיות לתיבות המייצגות בני משפחה שונים. בשאלון של ורדי (2006): פריטי דירוג                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 8  | אורך הכלי        | 30 היגדים                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 9  | מהימנות          | במחקרה של ורדי (2006): נמצאה עקביות פנימית (אלפא של קרונברך) של: הגנת יתר - 0.88, העדפת אם - 0.86, והעדפת אב - 0.85.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 10 | תקיפות           | ורדי (2006): "תקפות השאלון נבדקה על ידי Bene & Anthony (1957) וכן על ידי פרנקל (1968) בקרב נבדקים קליניים. כל מבחני התקפות נמצאו מובהקים סטטיסטית (Bene & Anthony, 1957).". בנוסף, מתוך ורדי (2006): "במחקרה של ברסלר-כהן (1999), העוסק בהשפעת מחלה כרונית עם איום לחיים של ילד על תפיסת המערך האישי והמשפחתי על ידי אחאיו הבריאים, נעשה גם כן שימוש בשאלון יחסי המשפחה של Bene & Anthony (1957) בתרגומו ובעיבודו של פרנקל (1968). במחקר זה נמצא הבדל מובהק בין אחאים לילדים החולים בסרטן לבין אחאים לילדים אשר אינם חולים בסרטן בשניים ממדדי יחסי המשפחה, העדפת האב והעדפת האם, כמו כן, נמצא מתאם שלילי מובהק בין העדפת האב לבין ההערכה העצמית של האחאים הבריאים. אחאים בריאים אשר דיווחו על רמה גבוהה של העדפת אב הציגו הערכה עצמית נמוכה. ממצאים אלו מעידים על תקפות השאלון". |

רשימת מחקרי קרן של"ם אשר עשו שימוש בכלי:

| שם המחקר                                                                                                                                                                                                                   | מק"ט |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ורדי איה (2006). תרומתם של הערכה עצמית, רמת הדיפרנציאציה של העצמי, תפיסת הדחק במשפחה ותפיסת הטיפול הדיפרנציאלי של ההורים לצמיחה אישית בקרב אחים לילדים עם/ללא פיגור שכלי. אונ' בר-אילן. תואר שני. מנחה: ד"ר פינדלר ליאורה. | 532  |

# שאלון יחסי משפחה

(Bene & Anthony, 1957)

לפניך רשימת משפטים המתייחסים לקשר בין הוריי לבין \_\_\_\_\_

אנא סמן/י עד כמה את/ה מסכים/ה עם משפטים המוצגים:

1 = איני מסכים/ה כלל; 2 = איני מסכים/ה; 3 = אני קצת מסכים/ה וקצת לא מסכים/ה; 4 = אני מסכים/ה מאוד.

|    |                                                                | אני קצת<br>מסכים/ה<br>וקצת לא<br>מסכים/ה | מסכים/ה | מסכים/ה<br>מאוד |
|----|----------------------------------------------------------------|------------------------------------------|---------|-----------------|
| 1  | מבין כל האחים, אמא דואגת יותר כשאחי/אחותי לא אוכלת/ת מספיק.    | 1                                        | 2       | 3               |
| 2  | מבין כל האחים, אמא דואגת יותר כשאחי/אחותי לא לבושה/ה חם מספיק. | 1                                        | 2       | 3               |
| 3  | מבין כל האחים, אמא פוחדת יותר לתת לאחי/אחותי להתרוצץ יותר מדי. | 1                                        | 2       | 3               |
| 4  | מבין כל האחים, אמא פוחדת יותר לתת לאחי/אחותי לשחק ברחוב.       | 1                                        | 2       | 3               |
| 5  | מבין כל האחים, אמא דואגת יותר שאחי/אחותי עלול להיפצע.          | 1                                        | 2       | 3               |
| 6  | מבין כל האחים, אמא דואגת יותר שמשהו עלול לקרות לאחי/אחותי.     | 1                                        | 2       | 3               |
| 7  | מבין כל האחים, אמא מפנקת הכי הרבה את אחי/אחותי.                | 1                                        | 2       | 3               |
| 8  | מבין כל האחים, אמא אוהבת הכי הרבה את אחי/אחותי.                | 1                                        | 2       | 3               |
| 9  | מבין כל האחים, אמא מקדישה הכי הרבה זמן לאחי/אחותי.             | 1                                        | 2       | 3               |
| 10 | אמא אף פעם לא מתאוננת על אחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.         | 1                                        | 2       | 3               |
| 11 | מבין כל האחים, אמא חושבת שאחי/אחותי הכי מוצלח/ת במשפחה.        | 1                                        | 2       | 3               |
| 12 | אמא אומרת לפעמים שהלוואי וכולם במשפחה היו כמו אחי/אחותי.       | 1                                        | 2       | 3               |

|    |                                                                     |   |   |   |   |   |
|----|---------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| 13 | מבין כל האחים, אבא מפנק הכי הרבה את אחי/אחותי.                      | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 14 | מבין כל האחים, אבא אוהב הכי הרבה את אחי/אחותי.                      | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 15 | מבין כל האחים, אבא מקדיש הכי הרבה זמן לאחי/אחותי.                   | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 16 | אבא אף פעם לא מתאונן אחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.                  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 17 | מבין כל האחים, אבא חושב שאחי/אחותי הכי מוצלח/ת במשפחה.              | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 18 | אבא אומר לפעמים שהלוואי וכולם במשפחה היו כמו אחי/אחותי.             | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 19 | הרבה פעמים אמא בכלל לא שמה לב לאחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.        | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 20 | מבין כל האחים, אמא תמיד מוכנה לתת עונש לאחי/אחותי.                  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 21 | מבין כל האחים, אמא תמיד מוכנה להאמין לדברים רעים על אחי/אחותי.      | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 22 | לפעמים אני חושב/ת שאמא מצטערת שאחי/אחותי נמצא/ת במשפחה.             | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 23 | מבין כל האחים, אמא תמיד אומרת שאחי/אחותי עושה הכי הרבה צרות במשפחה. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 24 | אמא אף פעם לא מוכנה להאמין לאחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.           | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 25 | הרבה פעמים אבא בכלל לא שם לב לאחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.         | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 26 | מבין כל האחים, אבא תמיד מוכן לתת עונש לאחי/אחותי.                   | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 27 | מבין כל האחים, אבא תמיד מוכן להאמין לדברים רעים על אחי/אחותי.       | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 28 | לפעמים אני חושב שאבא מצטער שאחי/אחותי נמצא/ת במשפחה.                | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 29 | מבין כל האחים, אבא תמיד אומר שאחי/אחותי עושה הכי הרבה צרות במשפחה.  | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 30 | אבא אף פעם לא מוכן להאמין לאחי/אחותי בהשוואה ליתר האחים.            | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

